

# АВТОРСКИ ПРИСЪСТВИЯ МЕЖДУ ЕПОХИ, ТРАДИЦИИ И ПОЕТИКИ



снимка: Кристиан Янев

оформление: Кристиан Янев

# „ТЯЛОТО“ НА СТИХА МЕЖДУ ВИСОКОТО И НИСКОТО В ПОЕЗИЯТА НА ЕУГЕНИУШ ТКАЧИШИН-ДИЦКИ

*Венеса Начева*

*Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)*

THE ‘BODY’ OF A VERSE BETWEEN THE HIGH AND THE LOW IN THE POETRY  
OF EUGENIUSZ TKACZYSZYN-DYCKI

*Venesa Nacheva*

*Sofia University St. Kliment Ohridski (Bulgaria)*

[vknacheva@gmail.com](mailto:vknacheva@gmail.com)

**Abstract:** This article explores verse in the poetry of contemporary Polish poet Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki (1962), putting forth the thesis that the specific way of its construction (on a structural and content level) creates a poetic ‘body’, which becomes an intersection of high and low ideas about man and the world, and thus brings the Polish author’s poetry closer to popular religious texts.

**Keywords:** corporeality, content, structure, high and low moral ideas, Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki

**Резюме:** Статията разглежда стиха в поезията на съвременния полски поет Еугениуш Ткачишин-Дицки (1962), като изхожда от тезата, че специфичният начин на неговото изграждане (на структурно и съдържателно ниво) създава стихотворно „тяло“, което се превръща в пресечна точка на високи и ниски представи за човека и света, и по този начин сближава поезията на полския автор с популярни религиозни текстове.

**Ключови думи:** телесност, съдържание, структура, високи и ниски морални представи, Еугениуш Ткачишин-Дицки

От векове структурата и съдържанието на художественото произведение са обекти на изследване на литературната критика, но през някои културни епохи връзката между тях се засилва, тъй като тя придобива ключово значение за разбирането на произведението. Релацията между структура и съдържание обаче не е еднозначна, тъй като в някои случаи противопоставянето им поражда напрежение, което се превръща в основополагащо за посланието на творбата.

Сложните връзки между структурата и съдържанието ярко се открояват в епохата на барока, на полското междувоенно двадесетилетие и на постмодернизма. Тогава графичното оформление на текста и структурирането на творбата се превръщат във визуални носители на важни послания и функциите им често се изравняват с тези на словесното съдържание.

Релацията между структурата и съдържанието на литературната творба е ключова и за разбирането на творчеството на съвременния полски поет с украински корени Еугениуш Ткачишин-Дицки. Роденият на полско-украинското пограничие поет издава първата си стихосбирка през 1990 г. и оттогава до днес е публикувал 25 стихосбирки<sup>1</sup>, които поради спецификата на поетиката и преливащите от стихотворение в стихотворение теми, литературната критика определя като монолитен нескончаем стих.

Настоящата статия ситуира поезията на Е. Дицки в полето на „телесността“ (на ниво структура и съдържание). Изследването е съсредоточено върху различните вариации на стиха, както и върху структурата на стиха и неговата тематика. Изхождаме от тезата, че специфичният художествен изказ на Е. Дицки създава „тяло“ на стиха, което се превръща в пресечна точка на високи и ниски представи за човека и света, сближавайки по този начин поезията на полския поет с редица религиозни текстове.

В стихотворенията на поета изобилстват повторения на мотиви, теми и цели фрази от предходни негови стихове. Чрез засилената употреба на анжамбмани, Е. Дицки успява само чрез няколко размествания от вече съществуващ стих да създаде нов и съответно да потвърди, допълни или отрече предходни внушения. Повторението на едни и същи утвърдени в творчеството му през годините образи и корелациите им с повтарящите се мотиви и теми създават усещането за един-единствен цялостен стих, възплъщаващ в себе си всички отделни стихове. Това е едно пулсиращо, развиващо се, динамично „тяло“ със собствена функционалност. То е едновременно и част, и цяло. Отсъствието на главни букви, пунктуация и рими подтиква към прочитането на стиховете като общ текст. Отделните стихотворения могат да се приемат за съставни части на **общ организъм**, за чието пълно разбиране е необходимо тълкуване на цялостния организъм. Липсата на заглавия при почти всички стихове и обозначаването им чрез арабски или римски цифри може да се тълкува като вид летопис на един живот, като тяло в развитие (или история на тялото) и потвърждение на идеята, че поезията на Е. Дицки е една обща история, която сякаш непрекъснато създава варианти на събитията, за които разказва. Различните

---

<sup>1</sup> Подаденият брой включва самостоятелни стихосбирки, поетични сборници и антологии.

## „ТЯЛОТО“ НА СТИХА...

стихотворения неспирно диалогизират помежду си и се преобразуват, като в същото време стават неразривна част от общата структура на големия самопораждащ се „стих-тяло“.

Телесното присъства на всички нива на изграждането на творбата и е ключов фактор за разбирането ѝ. **Телесността** се открива в подчертаната натуралистичност при описанието на едни от най-съкровените моменти в човешкия живот в поезията на Е. Дицки. Поетът използва усилено разговорни думи и не пести вулгаризми при въвеждането на ситуации от личния живот на лирическият Аз – „в салона за масажи по-добре да се насочи към мен/ и моето седалище“ („48.“, Tkaczyszyn-Dycki 2017: 60) – и на различни интимни моменти:

и защо щом притъмнее  
не угасиш голямата си факла  
в устата на другаря  
[...]  
стоящ на пост а аз изневиделицата  
най-неочаквано се празня и празня („61.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 73)

Поезията на Дицки се доближава до алтернативната на високата художествена словесност от пограничието между XVI и XVII столетие совизджалска литература<sup>2</sup>, а чрез мотивите за хедонистичната наслада и греха – до фрашките<sup>3</sup> на ренесансовия поет Ян Кохановски:

не е вярно че грехът не приляга  
на нашето взаимно привличане  
както ние прилягаме един на друг  
така и грехът ни приляга („79.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 91)

---

<sup>2</sup> Совизджалска литература – наричана още шутовска, плебейска, народна смехова литература е част от литературата през епохата на Ренесанса в Полша, развиваща се в тясна връзка с явленията, обхващащи цяла Западна Европа. Тя води полското си наименование от самия патрон на плебейските творци – Совизджал – преведеното от немски Ойленшпигел, означаващо „совино огледало“. Поради характера на произведенията авторите ѝ често пропускат да впишат имената си при създаването на произведенията или използват псевдоними. За повече информация вж. Rikev 2008.

<sup>3</sup> Фрашка – специфичен полски жанр, близък до епиграмата и анекдота. Названието произлиза от италианската дума *frasca*, която означава „клонче с разклонения“ или „дреболия“. Фрашката става популярна през Ренесанса в Полша, а най-известният ѝ полски автор е Ян Кохановски. За повече информация вж. Kochanowski 2010.

От една страна, тази поетика абсорбира в себе си редица нетрадиционни начини на интимно общуване, но от друга, е своеобразен „филтър, пречистващ мръсотията в нас и около нас“ (Karagyozov 2017: 9). Тя е „биографичната ни книга“ със „засукани желаниа“ („64.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 76)<sup>4</sup>, тъй като не можем да създадем задълбочен разказ за самите себе си, защото „живеем прекалено плитко за да превърнем/ автобиографиите си в роман“ („64.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 76).

Лирическият Аз сякаш осмисля и преживява света около себе си единствено **чрез телесните си усещания** и поради тази причина придава плътски образ дори и на абстрактни идеи като любовта (видяна, както вече бе споменато, в акта на телесните удоволствия) и словото (въплътено в образите на поезията, текста, поета, стиховете, книгите и езика).

Словото в творчеството на Дицки е въплътено в образа на **поезията**, ситуирана „в некролозите“ („58.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 70), които „ще бъдат/ нещо повече от днешната поезия/ която не привлича никого“ („40.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 52). Носител на красотата „в поезията без поправки“ („VIII. *Szczegółarz / VIII. Педант*“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 12), тя е възможност човекът да запази това, което не иска времето да унищожи, „защото само в поезията можем да възвръщаме старите имена“ („XXIV. *Pochwała wzmianki/ XXIV. Възпоминание*“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 28). Тя има за цел запомнянето, припомнянето и помненето.

Една част от стиховете на Дицки представят **текста** като вид пространство „между четирите стени на текста“ („VI. *Wieloimienna / VI. Многоименна*“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 10), което може да бъде населено с „хубав текст със който да остана“ („17.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 29), но и като „рисковано начинание, на още един текст“ („XVIII. *Nie wchodząc w szczegóły/ XVIII. Не влизайки в подробности*“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 22), което открива нови възможности пред човека, тъй като му позволява да променя и заменя идентичността си „в твоите сънища/ и текстове: ще заменя себе си/ с теб“ („XXIX.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 33). Текстът е и презентаторът на неподправената истина, която Бог вижда, защото:

това което е в устата  
е и пред хората

<sup>4</sup> Стихотворенията от стихосбирката „Това тяло можеше да бъде мое“ (Tkaczyszyn-Dycki 2017) са в превод на Панайот Карагьозов. Останалите стихотворения, както и цитатите от критическите текстове в статията са в мой превод, бел. авт.

## „ТЯЛОТО“ НА СТИХА...

а това което е в текстовете въпреки дефектите  
това и пред Бога („L.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 54)

Неразривната връзка между божеството и поезията се подчертава и чрез образа на **поета**, който въвежда идеята, че „всеки поет е извратен/ пишейки стихове с Бог и отвърнат от Бога“ („69. *Закачка*“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 81). Но както всичко в поезията на Е. Дицки и тук има двойственост. Образът на поета, от една страна, е свързан с Бога и божественото, но от друга, е асоцииран с всекидневното, дори маргиналното, защото „поетът няма големи/ възможности той е същото кутре/ същото недорасло кутре каквото е и обществото“ („34. *Песничка за даващите и взимащите*“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 46).

Образът на **стиха**, подобно на поета, е обвързан с божественото (абстрактното), но едновременно с това е положен в смисловото поле на материалното, тъй като:

за хубаво стихотворение е нужно дълго  
да се молиш и още по-дълго да го изтегляш  
от чаршафите бинтовете и парцалите  
на майка ми под моя шкаф („17.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 29)

Той е реален израз на връзката между молитвата и болестта, веществен продукт и продължение на тялото на майката, което не е случайно, тъй като „[в]сяко стихотворение на Е. Дицки е „тяло“, поезията му е продължение (удължение) на физическото тяло в устрема му към Целостта“ (Hamze 2021: 193).

Също както текста, често стихът в поезията на Е. Дицки се свързва с пространствени характеристики и бива представян като възможен пристан за човека, „подслон в този един безкраен стих“ („XXXI.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 35) и вид скривалище, защото „има толкова вдъхновени стихове/ в които исках да заживея/ да се скрия в тях с майка ми или без нея“ („17.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 29). Може да се потърси аналогия на стиха с майчината утроба – там поетът е максимално защитен, в идеално съзвучие с Първичната цялост, или пък, вече напуснал утробата, той може да намери нейния субститут – поезията. Често обаче стихът е и пространство на смъртта: „при теб в един стих като в един гроб“ („XVI. *Ponaglenie/ XVI. Напомняне*“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 20), което предлага среща с края, но едновременно с това дава възможност на човека да „избяга от смъртта“ („LXXXIX. *Ad benevolum lectorem*“; Tkaczyszyn-Dycki

2010: 99), оставяйки в стиховете нещо от себе си, с което да гарантира, че няма да бъде забравен.

Определени като „смърдящи стихове“ („1. *Ad benevolum lectorem*“; Tkaczyszyn-Dycki 1992: 5) и „стихове или истинско месо“ („X. *Mięso*/ X. Месо“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 14), те са пресечната точка на високото и ниското, тъй като са продукт на молитва, но и пространство, в което „винаги е имало повече разврат от където и да било“ („XLIII.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 47). Това са едни „остарели и изплашени стихове“ („XL.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 15), които говорят за „конекрадците/ и продажниците крадци и спермоядите/ [и за] всички [човешки] мании“ („CCCLXXV. *Ars poetica*“; Tkaczyszyn-Dycki 2010: 417).

За силната материализация на словото и тясната му обвързаност с телесното в поезията на Е. Дицки свидетелства и натуралистичното представяне на всяко стихотворение, което „без капка съмнение е творение/ бисексуално“ („24. Създанийца“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 36), чийто смисъл се разкрива напълно чрез **допира** между телата.

Образът на **книгите** е друг подвариант на телесните възплъщения на словото в творчеството на Е. Дицки. От една страна, видени като съхранители на идентичността на човека, „не чети книгата ми/ ако искаш да забравиш за себе си“ („LI. *Ad benevolum lectorem*“; Tkaczyszyn-Dycki 2010: 63), но и като възможност за претопяване на личността и размиване на границите ѝ „ако искате да забравите за себе си [...] насочете се към четенето на поезия“ („LI. *Ad benevolum lectorem*“; Tkaczyszyn-Dycki 2010: 63). В голяма част от стихотворенията се споменава и пространството на стаята с книгите, което е натоварено с устойчива положителна конотация, за разлика от амбивалентността на голяма част от другите образи в тази поезия. В стаята с книгите срещаме успокояващото присъствие на Другия, приятеля, който разсейва самотата и помага на лирическият Аз „дори не знаеш колко ми помогна“ („12.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 24) чрез възможността за разговор, изповед, която присъствието му създава.

Образът на **езика** като изразно средство, но и като анатомичен орган („още помня влагата под езика“ („56.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 68) при Дицки е много важен, въпреки че е по-рядко назоваван пряко за разлика от другите вариации на словото. Свързан едновременно със земното и божественото, той е възможността на човека да достигне сакралното, защото:

## „ТЯЛОТО“ НА СТИХА...

с езика трябва да се държим строго  
той е такъв какъвто е – тояга  
на която се подпираме  
и се подкрепяме когато сме на път

но не всякога успешно  
езикът е такъв какъвто е  
и без каквото и да е съмнение  
е глина измъчена от дъха  
на Бог и всички нас  
останали без дъх („23.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 35)

Лирическият Аз вярва, че „се броят не само добре направените [стихове] / но и лошите/ които говорят за нас повече“ („XXX.“; Tkaczyszyn-Dycki 2021: 34), и това подчертава възможностите на езика чрез него „да изразим това, което е“ (Rougemont 2003: 171). Езикът в поезията на Е. Дицки подлага на съмнение и преоценка представите ни за съвършенство и разкрива истината, която често представя уродливото, грозното и политически некоректното в нашия живот.

От казаното дотук става ясно, че темата за словото е широко застъпена в творчеството на поета, а образите, чрез които е въведена, са със силно подчертани материално-телесни характеристики.

При анализа на творчеството на Е. Дицки голяма част от критиците подчертават интертекстуалния характер на творбите му като отбелязват, че „[д]умите у Дицки са думи в диалог със себе си, със собствените си думи и с думите на другите. Това са думите, на които се основават понякога изненадващи междутекстови връзки“ (Dziadek 2012: 66). Наличието на утвърдени символи, образи и изрази от полската, но и от световната култура в поезията на Е. Дицки подчертават възможността тя да се разглежда в по-общ план и на фона на различни култури. В конструктивен план също може да се търсят връзки с други произведения, тъй като една част от критиците изказват идеята, че „[п]оезията му доста често възприема тон, подобен на литания, в който повторенията дават едновременно – чрез своята монотонност – спокойствие и сигурност“ (Tabaszewska 2017: 407), а „[п]овечето негови стихотворения притежават специфичен ритъм и мелодика, понякога стилизирани в библейски дух“ (Karagyozov 2017: 10).

Твърденията за връзката на поезията на Е. Дицки с библейските текстове са основателни. Тази връзка не е само на нивото на съдържанието (библейските образи,



които присъстват в творбите му, мотивите за греха и изкушението, причестяването, светостта и др.), но и на структурно ниво (споменатите вече ритъм, мелодика, повтаряемост и цикличност). Всички тези черти, както и непрекъснатото им взаимодействие приближават поезията на Е. Дицки до литургичните текстове.

Мотивите за греха и изкушението, очистването и жертвата са общи мотиви, които присъстват и в творчеството на Е. Дицки, и в Светото писание. Общи образи са също майката (медиатор между земния и небесния свят) и бащата, често наричан в поезията на Дицки „пастир“. Той обаче не се изявява в традиционната си роля на водач, а като пастир, изоставил стадото си. Като общ за поезията на Е. Дицки и Библията може да се приеме също и образът на блудницата. В конкретния случай обаче това най-често е самият лирически Аз, който, потапяйки се в греховното, се опитва да стигне до предела на земното и така да се издигне до спасението и Бога, тъй като според него парадоксално „само мястото/ за сядане ще може да те отведе до мястото спасение“ („48.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 41).

За разлика от библейските текстове обаче, при Е. Дицки въвеждането на споменатите мотиви и образи често става чрез разговорна лексика, която ги полага в смисловото поле на неморалното и маргинализираното и по този начин утвърдени библейски символи, образи и мотиви получават различно смислово натоварване. Такъв е например образът на райския плод, трансформиран у Дицки в „разголен портокал“ („29.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 42), който е способен да замести досега с Божественото – „търсеше Бог макар че преспокойно би я задоволил и портокал“ („30.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 60).

В своя труд за „За духа на литургията“ католическият свещеник и теолог Романо Гуардини описва смесването на високото и ниското у човека като характерен мотив на литургията:

Гласът на природата говори силно в литургията. Просто прочетете псалмите: ние виждаме в тях целия човек, какъвто е. Тук душата се проявява едновременно като сериозна и унила, радостна и тъжна, изпълнена с благородни мисли, но и с грях и вътрешни борби, страстна за всичко добро и отново вяла и победена [...] Човекът е пълен с грешки и слабости и литургията го приема като такъв. Човешката природа е изтъкана от благородство и нищета, от благородно (високо) и ниско (Guardini 1993: 13).

## „ТЯЛОТО“ НА СТИХА...

Подобна смесица между високо и ниско откриваме на всички нива на творбата и в творчеството на полския поет. В поезията си Е. Дицки показва, че пътят към сакралното преминава през жадуващото човешко тяло, което „минути преди първото свето причастие/ [...] има(м) склонност към греха („47.“; Tkaczyszyn-Dycki 2017: 59). В човешката плът са събрани едновременно най-голямата сила и най-голямата слабост, тъй като тя е едновременно тленна, но и вечна чрез единението си с Другия и възможността за създаване на живота, както и чрез собственото си разлагане и прераждане.

Поезията на Дицки е близка до Светото писание и по линия на приемането на човека такъв, какъвто е. Той не е отхвърлен заради своята податливост на различни изкушения, тъй като „Библията показва телесността на човека в неговата многоизмерност, неговите светли и тъмни страни, предимства и недостатъци. Като цяло обаче се отнася към тялото с разбиране, не го демонизира или унижава“ (Rosiński 2011: 82).

Чрез повторения на цели фрази, образи и мотиви, както и със засиленото телесно представяне на любовта, поезията на Дицки силно се доближава по форма и съдържание и до Старозаветната книга „Песен на песните“. И в „Песен на песните“ се наблюдава повторение на почти идентични изрази, които сякаш преминават от една песен в друга. Подобно е творчеството и на Е. Дицки. То изисква цялостен анализ, за да се осмислят заложените в него послания. Цикличността в „Песен на песните“ поражда усещането за специфичен ритъм, както е и в стиховете на Е. Дицки. Творчеството на полския поет и Свещената книга са близки и на съдържателно ниво. Повтаряемостта на мотиви и проблеми, като тези за завръщането, любовта и копнежа са общи:

Царят ме въведе в своите покои!  
Ще се веселим в тях, за тебе ще се радваме,  
омайват ласките ти повече от вино,  
момичетата с право те обичат! (*Песен първа*)

Всички песни от *Песента*, както и поезията Дицки, съдържат идеята за непрестанното разказване на една обща история, която се развива във всички творби. Както при споменатите досега текстове, така и в „Песен на песните“ се открояват образите на пастира, но тук като подвариант на възлюбения. Образът на блудницата е възможност, в която влюбената жена може да се превърне, ако любимият ѝ не се завърне:

Бъди добър, кажи ми, ти, на душата ми любими,  
де стадото си ти пасеш  
със стадото си де пладнуваш?

Че защо да скитам като блудница подир стадата  
на твоите другари? (*Песен първа*)

И в „Песен на песните“ любовта е представена в нейните телесни проявления, но за разлика от поезията на Е. Дицки, детайлното описание на тялото на любимата поставя знак за равенство между красотата и любовта:

Колко си хубава, любима моя, колко си хубава!  
Очите ти са като гълъби  
    под мрежата на сплетените къдри.  
Косите ти се спускат като козе стадо  
    по склоновете на Галаад.  
Зъбите ти – като овци отбрани,  
    завръщащи се от реката къпани,  
всяка от тях е близнила и нито една не е ялова.  
Като алена лента са твоите устни  
    и гласът ти е прекрасен.  
Като разчупен нар е челото ти  
    под мрежата на сплетените къдри.  
Като Давидова кула, устремена нагоре, е твоята шия.  
    Хиляда щита висят по нея –  
    все щитове на юначни воини.  
Гърдите ти са като две сърнета  
    близначетата на сърна – сред розите... (*Песен четвърта*)

Натуралистично представените образи на пастира и блудницата в поезията на Е. Дицки и евфемистичните техни първообрази от „Песен на песните“ са интерпретирани тук, за да покажат, че земното и божественото са неразривно свързани и взаимопораждащи се архетипи.

Поезията на Е. Дицки и „Песен на песните“ са близки и по различните прочити, които структурите им и съдържанията им предполагат – „от натуралистичен поглед

## „ТЯЛОТО“ НА СТИХА...

върху феномена на човешката любов до метафизична интерпретация и богословски смисъл“ (Chmiel 1997: 32). Въпреки че текстовете от „Песен на песните“ дават възможност за прилагането на различни аналитични подходи към тях, някои от които често противоречащи си, те все пак остават на първо място свещени текстове за немалка група от хора. Пример за осмислянето на „Песен на песните“ от страна на вярващи дава отец Хмел в статията си „Седем възгледа за пола в Библията“, в която прилага спомен на един вярващ за възприемането на *Песента*:

Песента се пееше в началото на литургията на Шабат. Всички, мъже, жени, деца, пееха този текст или го слушаха като в екстаз. Това несъмнено беше свещен текст, трансцендентна песен. Никой не си е представял, че в това може да има нещо неприлично, тривиално или дори плътско. Вярващите бяха прости хора, занаятчии, собственици на магазини, работници, фермери, някои интелектуалци, току-що завършили френски университети. Всички изпяваха това любовно стихотворение с емоция, без да се замислят нито да го цензурират, нито да го коригират. За нас това беше свещен текст, който трябваше да ни наставлява и да ни помага да се пречистим. През целия си живот никога не съм чувал от онези, които знаят Песента, някакви пренебрежителни намеци за нейното съдържание. Ясно и просто, то беше прието с цялата простота на чистите сърца. Беше разбрано във връзка с Библията, с любовта на Адонай към цялото творение, неговия народ и всяко негово създание (Chmiel 1997: 32–33).

Натуралистичните описания в поезията на Е. Дицки на едни от най-интимните моменти от човешкия живот не променят възможността тя да се разглежда не като антисакрална поезия, тъй като „[д]о каквато и степен да е стигнала десакрализацията на Света, човекът, който е избрал профанния живот, не може да отмени религиозното поведение“ (Eliade 1998: 15).

Краткият преглед на проблематиката ни насочва към заключението, че характерната за поетиката на Еугениуш Ткачишин-Дицки цикличност и повтаряемост (на структурно и съдържателно ниво) създава идеята за поезията като жив организъм, който непрекъснато расте и се развива. Внушават се усещанията за самопораждане и „телесност“ на самата поетика на Дицки, която непрекъснато пресъздава света. Абстрактните идеи за любовта и словото придобиват материално-телесни измерения. Любовта е видяна винаги в допира с Другия (реализиран или мечтан), а словото е превръщащо се в плът градиво, което позволява очаквани и неочаквани вариации, непрекъснати комбинации и преподреждане в търсене на нови отговори.

По структура и по съдържание творчеството на Е. Дицки се доближава до редица религиозни текстове, тъй като и поезията му, и библейските текстове не странят от човешките пориви, а напротив – приемат човека в неговата цялост и не се опитват да го отделят от земната му (плътска) същност. По този начин той не само че не се отдалечава от Бога, а намира пътя към него. Чрез специфичната си поетика (на нивото на изграждането на творбата и езика), чрез материализирането на абстрактни идеи и чрез натуралистичното описание на мотиви и проблеми от висок и нисък морален ред, в поетическите текстове на Еугениуш Ткачишин-Дицки „**тялото на стиха**“ става пресечна точка на високи и ниски представи за човека и света, като чрез формата и съдържанието си осъществява връзката между профанното и сакралното.

### Библиография

- Chmiel 1997*: Chmiel, J. Siedem spojrzeń na płciowość w Biblii. – Ruch Biblijny i Liturgiczny, 50/1997, No. 1, 28–35.
- Dziadek 2012*: Dziadek, A. Styl somatyczny: Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki. – In: Pokarmy. Szkice o twórczości Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego. Pod red. P. Śliwińskiego. Poznań: Wielkopolska biblioteka poezji, 2012.
- Eliade 1998*: Eliade, M. Sakralnoto i profannoto. Prev. ot frenski G. Angelov. Sofiya: Izdatelstvo Hemus, 1998. [*Елиаде 1998*: Елиаде, М. Сакралното и профанното. Прев. от френски Г. Ангелов. София: Издателство Хемус, 1998].
- Guardini 1993*: Guardini, R. O duchu liturgie. Praha: Česká křesťanská akademie, 1993.
- Hamze 2021*: Hamze, D. Dialozi s (ne)moeto tyalo v poeziyata na Eugeniush Tkachishin-Dytski. – In: Sbornik dokladi ot godishna universitetska nauchna konferentsia. T2. Veliko Tarnovo: Nats. voen. univ. „Vasil Levski“, 2021. [*Хамзе 2021*: Хамзе, Д. Диалози с (не)моето тяло в поезията на Еугениуш Ткачишин-Дицки. – В: Сборник доклади от годишна университетска научна конференция. Т2. Велико Търново: Нац. воен. унив. „Васил Левски“, 2021].
- Karagyozov 2017*: Karagyozov, P. Poeziya na pogranihiyata i sinteza. [Predgovor]. – In: Tkaczyszyn-Dycki, E. Tova tyalo mozheshe da bade мое. 83 izbrani stihotvoreniya. Prev. i sast. Panayot Karagyozov. Sofiya: Emas, 2017. [*Карагъзов 2017*: Карагъзов, П. Поезия на пограничията и синтеза. [Предговор]. – В: Ткачишин-Дицки, Е. Това тяло можеше да бъде мое. 83 избрани стихотворения. Прев. и съст. Панайот. Карагъзов. София: Емас, 2017].

- Kochanowski 2010*: Kochanowski, J. Frashki i tseluvki. Prev. ot polski P. Karagyozev. Sofiya: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 2010. [*Кохановски 2010*: Кохановски, Я. Фрашки и целувки. Прев. от полски П. Карагъзов. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2010].
- Pesen na pesnite Solomonovi*. Prev. ot ivrit D. Hakim, poetichen prev. G. Rupchev. – In: Elektronno izdatelstvo LiterNet, 2004. [date of entering 12.01.2023]. <<https://litenet.bg/publish6/biblia/pesen/index.html>> [Песен на песните Соломонови. Прев. от иврит Д. Хаким, поетичен прев. Г. Рупчев. – В: Електронно издателство LiterNet, 2004. [прегледан 12.01.2023.] <<https://litenet.bg/publish6/biblia/pesen/index.html>>].
- Rikev 2008*: Rikev, K. Zubar, vidra i paun. Sofiya: Asterim, 2008. [*Рикев 2008*: Рикев, К. Зубър, видра и паун. София: Астерим, 2008].
- Rosiński 2011*: Rosiński, F. Antropologia biblijna ciało i cielesności. – Colloquia Anthropologica et Communicativa: Ciało cielesne, 4/2011, 61–82.
- Rougemont 2003*: de Rougemont, D. Lyubovta i Zapadat. Prev. ot frenski L. Staleva. Sofiya: IK Lik, 2003. [*Ружмон 2003*: дьо Ружмон, Д. Любовта и Западът. Прев. от френски Л. Сталева. София: ИК Лик, 2003].
- Tabaszewska 2017*: Tabaszewska, J. Powtórzenia i przynależności. Poezja Eugeniusza Tkaczyszyn-Dyckiego wobec pamięci. – Teksty drugie, 2/2017, 399–417.
- Tkaczyszyn-Dycki 1992*: Tkaczyszyn-Dycki. Peregrynarz. Warszawa: Przedświt, 1992.
- Tkaczyszyn-Dycki 2010*: Tkaczyszyn-Dycki. E. Oddam wiersze w dobre ręce. Wrocław: Biuro Literackie, 2010.
- Tkaczyszyn-Dycki 2017*: Tkaczyszyn-Dycki, E. Tova tyalo mozheshе da bade мое. 83 izbrani stihotvoreniya. Prev. i sast. Panayot Karagyozev. Sofiya: Emas, 2017. [Ткачишин-Дицки 2017: Ткачишин-Дицки, Е. Това тяло можеше да бъде мое. 83 избрани стихотворения. Прев. и съст. Панайот. Карагъзов. София: Емас, 2017].
- Tkaczyszyn-Dycki 2021*: Tkaczyszyn-Dycki, E. Ciało wiersza. Wrocław: Biuro Literackie, 2021.